Redactiunea, Administratiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri.
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Prețul inserțiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

„Gazeta“ iese în fie-care ¢i
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 286. | Brașovŭ, Vinerĭ 30 Decemvrie | 1888.

Cătră onorații cetitorĭ!

„*Gazeta Transilvaniei*“ întră în anulŭ alŭ 52-lea alŭ esistenței sale.

Nenumĕratele dove¢ĭ de simpatiă și de încredere ce le-a primitŭ acestŭ organŭ de publicitate din partea Românilorŭ de pretutindenĭ cu ocasiunea aniversării a cincĭ¢ecea a esistenței sale suntŭ cea mai viuă și mai puternică mărturiă pentru atitudinea sa politică și națională.

Răzimatŭ pe încrederea publicului românŭ și condusŭ de iubirea de patriă și de datoria ce o are cătră sfânta causă a românismului, organulŭ nostru n'a pregetatŭ de a aduce, mai alesŭ în cei ¢ece anĭ din urmă, însemnate jertfe pentru a corespunde totŭ mai multŭ cerințelorŭ timpului și trebuințelorŭ cetitorilorŭ sĕi.

Astfelŭ dela 1 Ianuarie 1881 „*Gazeta Transilvaniei*“ a începutŭ sĕ apară de trei orĭ pe sĕptĕmână totŭ cu prețulŭ de până atuncĭ, ér dela 1 Aprilie 1884 apare în fie-care ¢i, érășĭ cu același prețŭ, căcĭ cei 2 fl. adăugațĭ acoperŭ numai cheltuielile înmulțite cu portulŭ postalŭ.

De atuncĭ încóce amŭ făcutŭ totŭ ce ne-a statŭ în putință spre a aduce îmbunătățirĭ atâtŭ în redactarea ¢iarului câtŭ și în întocmirea sa esterióră, pentru care scopŭ amŭ isbutitŭ ca ¢iarulŭ sĕ-șĭ aibă tipografia propriă.

Nu-i vorbă, multe se cerŭ astă¢ĭ dela unŭ ¢iarŭ, mai alesŭ când elŭ este chiămatŭ a servi causei unui poporŭ atâtŭ de multŭ prigonitŭ de sórte. Prin urmare nu putemŭ ¢ice că amŭ ajunsŭ la capĕtulŭ îmbunătățirilorŭ.

Din contră, astă¢ĭ când, ca nicĭodată până acuma, posițiunea ¢iaristicei nóstre s'a agravatŭ; când atâtea loviturĭ sunt îndreptate asupra ei cu vehemență așa de mare; când procese peste procese, condamnărĭ la închisóre și amende în banĭ o împiedecă în munca și stăruințele ei de a da pe față tóte nelegiuirile, prigonirile și asupririle și de a lupta pentru recăștigarea drepturilorŭ poporului românŭ: se cere dela noi sĕ ne încordămŭ puterile cu îndoită energiă și sĕ continuămŭ lupta cu curagiu neînfrântŭ, întroducêndŭ nouĕ reforme, pentru ca „*Gazeta Transilvaniei*“ nu numai sĕ corĕspundă mai multŭ chiămării sale, ci sĕ se facă cu putință ca principiile salutare naționale ce le propagă sĕ pótă pĕtrunde până și în coliba țĕranului.

Condușĭ de aceste vederĭ, voimŭ sĕ facemŭ și cu începerea anului viitorŭ mai multe esențiale ameliorărĭ în ¢iarulŭ nostru.

Pe lângă programulŭ, ce l'amŭ observatŭ până a¢ĭ la redactarea foii, suntemŭ decișĭ a cultiva mai multŭ și unele terene, cărora până acuma póte nu le-amŭ pututŭ da atențiunea cuvenită.

Spre scopulŭ acesta amŭ avutŭ fericirea a concentra împrejurulŭ nostru *unŭ numĕrŭ însemnatŭ de bărbațĭ cu cunoscințe speciale*, carĭ vorŭ colabora regulatŭ la fóia nóstră, așa ca materialulŭ ce'lŭ va conține sĕ fiă câtŭ mai variatŭ, instructivŭ și acomodatŭ trebuințelorŭ poporului, nu numai pe tĕrĕmulŭ politicŭ, literarŭ și socialŭ, ci ținêndŭ deopotrivă sémă și de interesele sale din punctŭ de vedere alŭ economiei, educațiunei și higienei, alŭ afacerilorŭ sale cu autoritățile cu carĭ vine mai desŭ în atingere și alŭ trebilorŭ sale financiare și comerciale.

Afară de aceea câștigându-ne convingerea, că după împrejurările poporului nostru unŭ ¢iarŭ cotidianŭ nu este în stare a pĕtrunde în tóte păturile sociale — parte mare din causa prețului lui — și astfeliu sciind că sĕ sémte trebuința de a i se face cu putință orĭ și cărui Românŭ, care scie ceti, ca sĕ fiă informatŭ despre interesele și trebuințele lui, **ne-amŭ decisŭ ca dela anulŭ nou 1889 înainte sĕ mărimŭ în modŭ destulŭ de însemnatŭ prin adausurĭ numerele nóstre cu data de Duminecă și sĕ le întocmimŭ și sĕ le redactămŭ astfelŭ, ca sĕ intereseze pe orĭ și ce cetitotŭ și sĕ se pótă abona și separatŭ.**

Deschidemŭ dér abonamentŭ la „*Gazeta Transilvaniei*“, care deși mai bogată în materialŭ va costa ca și până acuma *12 fl. v. a. pe anŭ* și în deosebĭ pentru aceia, cărora impregiurările nu le értă de a abona întregŭ ¢iarulŭ, deschidemŭ abonamentŭ separatŭ la *numerele cu data de Duminecă* ale „*Gazetei Transilvaniei*“, carĭ vorŭ costa **pe anŭ numai 2 fl. v. a.**

Rugămŭ pe abonații noștri de până acuma, ca sĕ stăruiască pe câtŭ le va sta în putință în cerculŭ domniilorŭ lorŭ pentru lățirea „Gazetei Transilvaniei“ precum și pentru rĕspândirea în poporŭ a numerelorŭ cu data Duminecă, ce se potŭ abona și separatŭ.

Redacțiunea.

(Anunciulŭ Administrațiunii pe pagina IV.)

Gărgăunii șoviniștilorŭ.

I.

Când amŭ datŭ o scurtă dare de sémă despre articulii foilorŭ ungurescĭ din Clușiu, scrișĭ de încheierea anului 1888 n., amŭ făgăduitŭ că vomŭ reveni asupra lorŭ, ca din nou sĕ încercămŭ a-le scóte șoviniștilorŭ gărgăunii din capŭ, carĭ îi facŭ sĕ mai cré¢ă și sĕ mai spereze în realisarea unorŭ idei utopice și nebune.

S'a pututŭ vedé din acei articulĭ, deoparte hotărîrea foilorŭ ungurescĭ d'a continua cu agitațiunile loru în contra naționalităților, de altă parte s'a pututŭ simți frica ce transpiră din fiecare rêndŭ și de care suntŭ cuprinșĭ agitatorii ungurĭ din causa pĕcătoșiilorŭ lorŭ și a consciinței, că au nedreptățitŭ naționalitățile și au înăspritŭ relațiunile cu ele.

E cu neputință sĕ nu te cuprin¢ă scârba și disprețulŭ de atâta încăpățînare a șoviniștilorŭ d'a stărui în pornirile lorŭ nenorocite ce'i ducŭ pe povêrnișulŭ prăpastiei, de dragulŭ unor idei scrintite ce le-au subjugatŭ creerii.

In locŭ sĕ o rupă cu nenorocitulŭ trecutŭ de a agita și persecuta, de a insulta și calumnia, de a nedreptăți și a încălca; în locŭ de a căuta sĕ vindece „marea bólă a statului“, cum numescŭ șoviniștii cestiunea naționalităților, ei carĭ au pricinuit'o, ne cerŭ tot nouĕ sĕ o vindecămŭ, noi cei rănițĭ de săgețile lorŭ ce ¢ilnicŭ ni le 'nfigŭ în străvechile nóstre drepturĭ, până și în cea mai scumpă avere a nóstră: limba și naționalitatea.

Când au¢ĭ pe unŭ „Ellenzek“ ¢icêndŭ, că în interiorulŭ Carpaților putem trăi strălucitŭ cu toții décă ne 'nțelegemŭ pacĭnicŭ unii cu alții, și totŭ elŭ ne cere sĕ primimŭ tóte consecințele situațiunei ce ne-au creat'o regimulŭ și agitatorii ungurĭ, adecă sĕ ne 'nchinămŭ „ideii de statŭ maghiarŭ“, mai póte fi vorba de unŭ traiu strălucitŭ?

Când aceeașĭ fóiă unguréscă ne spune, că în acestŭ statŭ numai o națiune póte fi și anume cea maghiară, fiindcă așa ar fi fostŭ de o miiă de anĭ, așa ar fi a¢ĭ și așa crede că va fi în viitorŭ, mai póte fi vorba de o înțelegere pacĭnică cu naționalitățile?

Nu, a primi consecințele unei astfelŭ de situațiunĭ ar însemna a ne condamna noi înși-ne la mórte.

Nu așa a fostŭ de o miiă de anĭ, nu așa e a¢ĭ și nu așa va fi în viitorŭ, cum îi place foii ungurescĭ a spune plesnindŭ adevĕrulŭ istoricŭ în față și cre¢êndŭ că sa vorŭ găsi între naționalitățĭ mișei, carĭ sĕ le dea pe acestea ploconŭ în brațele celorŭ carĭ le voesc mórtea politică și națională.

Nu așa se vorbesce, „când sórtea nóstră este comună, când inimiculŭ nostru este comunŭ, când viitorulŭ nostru este comunŭ“ precum recunósce fóia unguréscă, nu așa se vorbesce față cu maioritatea cea mare a poporațiunii Ardealului, Bănatului și Țĕrei ungurescĭ.

Décă regimulŭ și șoviniștii ungurĭ dorescŭ sĕ trăiască strălucitŭ și în înțelegere pacĭnică cu naționalitățile, sĕ-le recunóscă acestora ce e alŭ lorŭ, drepturile, limba și naționalitatea, sĕ le lase'n pace a și-le desvolta acestea așa precum ele voescŭ.

Intr'unŭ statŭ cu diferite naționalitățĭ, dintre carĭ unele suntŭ cu multŭ mai vechĭ de o miiă de anĭ pe acestŭ pământŭ, nu póte fi vorba de o singură națiune și de fracțiunĭ ale ei. Tóte au dreptulŭ sĕ stea pe aceeașĭ tréptă de egalitate de dreptŭ. Și câtă vreme nu se va crea o astfelŭ de situațiune, „marea bólă a statului“, cestiunea naționalităților, va amenința cu cangrenă.

O dorescŭ regimulŭ și șoviniștii ungurĭ acésta? N'au decâtŭ sĕ continue lupta cu naționalitățile.

Unŭ conflictŭ anglo-germanŭ.

Diarele englezescĭ publică corespondența schimbată între Sir Morier și comitele Herbert de Bismarck cu ocasia atacurilorŭ „Gazetei de Colonia“, care a acusatŭ pe Sir Morier de a fi destăinuitŭ lui Bazaine mișcările armatei germane în 1870.

Sir Morier protestéză cu vioiciune și arată o scrisóre a lui Bazaine, cu data de 8 Augustŭ, care scrisóre desminte într'unŭ modŭ formalŭ cuvintele atribuite diplomatului englesŭ. In consecință acéstă din urmă a cerutŭ comitelui Herbert de Bismarck sĕ desmintă acéstă calomnie în „Gazeta Germaniei de Nord“.

Comitele Hert de Bismarck a rĕspunsŭ că cuprinsulŭ și tonulŭ scrisórei lui Sir Morier nu permitŭ sĕ dea urmare cererei sale uimitóre.

„Daily-Telegraf“ declară, că întrégă Englitera e actualmente insultată în persóna lui Sir Morier. Cele-lalte ¢iare englezeștĭ vorbescŭ în același sensŭ.

Rusia și statele balcanice.

Diarele rusescĭ suntŭ unanime a reclama formarea unui ministerŭ naționalŭ în Serbia, ca fiindŭ singurulŭ mijlocŭ de a asigura menținerea nouei constituțiunĭ sêrbescĭ în întrigimea sa.

După corespondentulŭ lui „Times“ la Viena, Rusia ar considera nesuccesele sale politice în Balcanĭ ca resultândŭ din insuficiența representanțilorŭ sĕi actualĭ la Belgradŭ, la Atena și la Bucurescĭ și prin urmare ea 'șĭ-ar propune sĕ'i schimbe.

Germania şi puterile aliate.

Unŭ articolŭ alŭ ḑiarului „Post“ constată cu satisfacţiă, că Italia în afacerea Tunisului nu mai are nicĭ unŭ motivŭ de a se nelinişti. Unŭ demersŭ din partea Franciei de felulŭ aceluia care era de temutŭ, adecă ca funcţionarii străinĭ sĕ se naturaliseze ca supuşĭ tunesianĭ orĭ francesĭ, ar fi avutŭ de sigurŭ unŭ caracterŭ de provocaţiune faţă cu Italia; dér Italia este aliată cu Germania.

Suntemŭ fórte satisfăcuţĭ, adăuge ḑiarulŭ germanŭ, de a constata, că datoriile fie-căruia dintre cei carĭ formézǎ alianţa cu noi fiind îndeplinită cu fidelitate, nu suntemŭ actualmente ameninţaţĭ de nicĭ o primejdie atâtŭ dinspre Orientŭ câtŭ şi dinspre Occidentŭ.

SCIRILE ḐILEI.

Redactorulŭ fóiei sêrbescĭ „Glas“ din Becĭcherecul mare, Dr. Emilŭ Găvrilă, pentrucă în fóia lui ar fi publicatŭ articulĭ de cuprinsŭ politicŭ, deşi elŭ n'a depusŭ cauţiune, la acusa procurorului regescŭ prin decisŭ a fostŭ citatŭ la pertractare finală înaintea tribunalului competentŭ din Becĭcherecul mare. Tabla însĕ a cassatŭ acestŭ decisŭ şi a avisatŭ tribunalulŭ a-şĭ motiva decisulŭ sĕu. Cu acéstă ocasiune observămŭ, că după decisiunea curială din 23 Maiu 1882 Nr. 9772 din a. 1881 n'au sĕ decidă colegiile judecătorescĭ, ci opiniunea (espertisa) motivată a 3 redactorĭ de ḑiare politice, décă unŭ articulŭ este séu nu de cuprinsŭ politicŭ. Colegiulŭ judecătorescŭ are sĕ esplice numai mĕsura pedepsei, conformŭ opinionărei eventualŭ nefavoritóre a esperţilorŭ. — Acéstă decisiune principială oferă óreşcare garanţie foilorŭ periodice nepolitice, deórece astăḑĭ nu este conceptŭ mai vagŭ, mai confusŭ decâtŭ conceptulŭ cuvêntului: „*politică*“. Şi după noţiunile intuitive ale unorŭ procurorĭ şi judecătorĭ chiar şi unŭ tractatŭ istoricŭ póte fi dechiaratŭ de politicŭ şi respectivulŭ autorŭ condamnatŭ.

*
* *

Aflămŭ că la 18 (30) Ianuarie se va da *balulŭ* „Reuniunei femeilorŭ române“ din Braşovŭ.

*
* *

Principele moştenitorŭ alŭ României, felicitândŭ de sĕrbătorĭ, printr'o scrisóre, regimentulŭ 3 de liniă, din care face parte, a anunţatŭ că peste câteva lunĭ se va stabili definitivŭ în România. Se crede că se va aşeḑa în Iaşĭ.

*
* *

Printr'o scrisóre adresată *Reginei României, Principele de Galles* şĭ-ar fi esprimatŭ dorinţa de a se traduce în limba englesă câte-va din piesele sale.

*
* *

Cu privire la accidentele de drumŭ de ferŭ, „România Liberă“ din Bucurescĭ dă următórele relaţiunĭ: *Zăpada* este generală şi cade cu mare abundanţă *peste totă ţera*. Pe Bărăganŭ viscolulŭ a fostŭ teribilŭ şi nu s'a potolitŭ încă bine. Linia Bucurescĭ-Fetescĭ, cu ramurile ei, este tăiată; unŭ trenŭ chiarŭ este înzăpeḑitŭ de douĕ ḑile şi patru maşinĭ trimise pentru a restabili circulaţiunea au rĕmasŭ ele înşile înămeţite. Voiajorii din trenŭ suntŭ adăpostiţĭ în cantóne. Circulaţia între Galaţĭ şi Barboşĭ a fost tăiată de viscolŭ erĭ la 3 óre; până la nouĕ disposiţiunĭ, voiajorĭ şi mărfurĭ pe linia Barboşŭ-Văslui nu se mai iau. Asemenea linia Buzĕu-Brăila este tăiată la Făurei. Linia centrală este intactă; trenurile sosescŭ numai cu o întârḑiere firéscă. Indată ce vêrtejulŭ de vêntŭ se va potoli, ceea-ce se speră, de óre ce i s'a schimbatŭ direcţia, liniile vorŭ fi tóte destupate.

*
* *

„Monitorulŭ Oficialŭ“ din Bucurescĭ publică următorulŭ comunicatŭ: Unele ḑiare au rĕspânditŭ sgomotulŭ, că guvernulŭ ar avé intenţiunea sĕ închidă *têrgulŭ de rîmătorĭ dela Turnu-Severinŭ*. Pentru ca asemenéa svonurĭ neîntemeiate sĕ nu influinţeze asupra unora din comercianţii carĭ au relaţiunĭ cu têrgulŭ, se dă cea mai formală desminţire acestorŭ sgomote, aducêndŭ în acelăşĭ timpŭ la cunoscinţă atâtŭ a comercianţilorŭ carĭ aducŭ rîmătorii lorŭ spre desfacere în têrgulŭ dela Turnu-Severinŭ, câtŭ şi cumpĕrătorilorŭ din ţéră şi din streinătate, că têrgulŭ va urma ca şi în trecutŭ operaţiunile sale.

*
* *

Bulgarulŭ *Kisseloff*, care a atentatŭ la viéţa ministrului bulgărescŭ d. Nacevicĭ şi care a fostŭ achitatŭ de curtea cu juraţĭ din Giurgiu, *a fostŭ espulsatŭ din România* în urma unei decisiunĭ a consiliului de miniştri.

Ordonanţa ministrului ungurescŭ de culte şi instrucţiune

relativă la instrucţiunea limbei germane în şcólele medii are următorulŭ cuprinsŭ:

„Raporturile organelorŭ mele oficiale, carĭ controléză resultatele instrucţiunii în şcólele medii, conglăsuescŭ într'aceea, că nicĭ gimnasiulŭ nicĭ şcóla reală nu ajunge ţînta aceea a instrucţiunii limbei germane, care *o determină planurile de învĕţămêntŭ şi instrucţiunile*. Acésta se adeveresce atâtŭ prin esperienţa generală, câtŭ şi prin semnele, la carĭ a indigitatŭ predecesorulŭ meu cu circularulŭ sĕu din anulŭ 1884 sub nr. pres. 1542.

Nu e de lipsă a arĕta mai cu deamĕruntulŭ, câtŭ de importantă este cunoscinţa limbei germane din punctŭ de vedere culturalŭ şi câtŭ de estinsŭ cercŭ (câmpŭ) de cultură şi de erudiţiune modernă deschide nemijlocita ei cunoscinţă cu bogata ei literatură. Pentru aceea eu trebue sĕ şi pretindŭ, ca ţînta pusă în planurile de învĕţămêntŭ şi în instrucţiunì pentru instrucţiunea în acéstă limbă sĕ se ajungă într'adevĕrŭ. Spre scopulŭ acesta eu, ţinêndŭ sémă de împrejurărĭ şi de mijlócele, carĭ îmĭ stau la disposiţiune, aflu de lipsă a ordona următórele:

1. Faţă de nepăsarea, care o vĕdescŭ singuratice institute adese-orĭ cu înţelegere fórte greşită la instrucţiunea limbei germane şi la dejudecarea resultatului, binevoiţĭ a avisa pe respectivii profesorĭ, ca pe deoparte sĕ urce intensitatea instrucţiunii în mĕsura cea mai mare posibilă şi sĕ pună greutatea de căpeteniă a activităţii lorŭ pe aşeḑarea fundamentului solidŭ gramaticalŭ, precum şi pe câştigarea tesaurului limbisticŭ, éră pe de altă parte în clasificaţiune, mai vêrtosŭ după terminarea clasei IV, când fundamentulŭ gramaticalŭ trebue sĕ fie pusŭ deja, sĕ procédă t cmai aşa de riguroŭ, ca şi colegii D-lorŭ la fie-care altŭ obiectŭ.

2. Modulŭ de instrucţiune sĕ fie în ambele şcóle medii câtŭ se póte de practicŭ, spre care scopŭ pretensiunea aceea a planurilorŭ de învĕţămêntŭ şi instrucţiunilorŭ, *ca în clasele superióre limba germană sĕ servéscă ca limbă de instrucţiune pentru limba şi literatura germanŭ, sĕ se împlinéscă cu totă stricteţa*. Pentru punctuala esecutare a acestei disposiţiunĭ eu facŭ responsabilĭ pe directorii institutelorŭ.

Eu îi provocŭ mai departe, ca în sensulŭ disposiţiunilorŭ şi instrucţiunilorŭ relative la esamenele de maturitate pentru gimnasii, toţĭ acei scolarĭ, ale cărorŭ lucrărĭ scripturistice de maturitate nu corĕspundŭ pe deplinŭ scopului în totă privinţa, sĕ fie supuşĭ şi la unŭ esamenŭ oralŭ din limba germană şi sĕ vegheze la stricta judecare a rĕspunsurilorŭ.

In planulŭ de învĕţămêntŭ alŭ şcólelorŭ reale, unde numĕrulŭ celŭ mare de óre pentru limba germană e de ajunsŭ sub tóte împrejurările, ca corpulŭ didacticŭ pe lângă întrebuinţarea mijlócelorŭ de susŭ sĕ pótă ajunge ţinta fixată, nu e de lipsă o sporire a órelorŭ. Gimnasiulŭ cade sub altŭ punctŭ de vedere, căcĭ acolo este unŭ numĕrŭ de óre mai micŭ, aşa că pentru a învinge greutăţile, ce resultă din referinţele locale, se cere o deosebită îngrijire. Suntŭ ţinuturĭ, unde şcolarii nu audŭ limba germană în familiă; în alte locurĭ şcolarii aceleiaşĭ clase vorbescŭ mai multe limbĭ din patriă, — între acestea şi pe cea germană — dér una pe socotéla celorlalte, aşa că desvoltarea unui simţŭ adevĕratŭ de limbă şi unŭ usŭ mai liberŭ alŭ limbei se îngreunéză fórte tare.

Fiindŭ că greutăţile nu suntŭ aceleaşĭ în tóte gimnasiile, ci ele diferescŭ după singuraticele ţinuturĭ, nu este consultŭ a sana tóte relele printr'o mĕsură uniformă, care sĕ se întindă preste tóte institutele; modulŭ de deslegare trebue căutatŭ mai vîrtosŭ în planurile de învĕţămêntŭ esistente locale, care instituţiune s'a născutŭ tocmai din acestŭ motivŭ.

Decĭ Vĕ provocŭ, ca sĕ însărcinaţĭ pe corpulŭ didacticŭ alŭ gimnasiilorŭ, ca sĕ facă referinţele lorŭ locale speciale din indicatele puncte de vedere câtŭ mai curêndŭ de obiectŭ alŭ unui studiu temeinicŭ şi ca sĕ pórte grije în sensulŭ normelorŭ esistente şi în cadrulŭ planurilorŭ de învĕţămêntŭ locale pentru o eventuală sporire a órelorŭ limbei germane şi adecă pe socotéla acelorŭ obiecte de învĕţămêntŭ, unde strâmtorarea detaliurilorŭ admite scăderea órelorŭ.

Deórece însĕ sporirea órelorŭ în favorulŭ limbei germane va servi numai la perfectă apropiare a desterităţii limbei şi la eserţarea mai întinsă a materialului fixatŭ, şi după ce numai deacolo se potŭ lua óre, unde numita restrângere e posibilă, pentru aceea schimbarea planului de învĕţămêntŭ din vigóre nu va fi necesară.

Propoşiţiunile D-Vóstre sĕ le trimétă încóce gimnasiile până la 15 Maiu a. c. însoţite de părerea D-Vóstre.

Budapesta, 17 Decemvre 1888.

Contele **Csáky** m. p.

Corespondenţa „Gaz. Trans.“

Valea-Bârgăului, Decemvre 1888.

Domnule Redactorŭ! E fórte durerosŭ, când astăḑĭ în véculŭ luminii şi alŭ libertăţii în Ungaria — statŭ per excelentiam „constituţionalŭ“ şi „liberalŭ“, vorba şoviniştilorŭ — cetăţenii de altŭ némŭ decâtŭ cei dela cârmă, şi mai alesŭ noi Românii ḑi de ḑi nu putemŭ înregistra din partea ocârmuitorilorŭ noştri decâtŭ presiunĭ, nelegalităţĭ, nesocotinţa aşeḑĕmintelorŭ şi drepturilorŭ nóstre.

Şi apoi décă cercămŭ a face oposiţiune, orĭ a ne plânge de aceste volnicii ale guvernului şi organelorŭ lui, totŭ noi suntemŭ cei vinovaţĭ şi timbraţĭ de agitatorĭ, rĕi patrioţĭ, daco-romaniştĭ şi urmăriţĭ şi traşĭ în judecată ca sĕ ne teroriseze sĕ ne amuţimŭ glasulŭ, ca sĕ nu mai scie lumea mare, că la noi sub scutulŭ constituţionalismului precum şi sub alŭ „ideii de statŭ maghiarŭ“, cércă regimulŭ, cu organele lui, cu céta de agitatorĭ şi şoviniştĭ a ne tiranisa şi a ne înstrăina totŭ ce mai avemŭ.

Dovadă suntŭ cele ce sr petrecŭ astăḑĭ cu comunitatea de avere grăniţăréscă a fraţilorŭ bănăţenĭ dela Caransebeşŭ. Dovadă suntŭ cele ce se petrecŭ cu noi, urmaşii grăniţerilorŭ din fostulŭ alŭ II-lea Rgmt. de grăniţerĭ în Năsĕud. Căcĭ nu e destulŭ, că de câţĭ-va anĭ mânile ne suntŭ legate şi poruncitorĭ absolutŭ peste averea nóstră e faimosulŭ föispán şi comisarŭ alŭ guvernului Bánffy, ci astăḑĭ se intenţionéză din partea părinţescei oblăduirĭ a se purcede la unŭ pasŭ mai departe. Cu rea voinţă, sub pretextŭ de „regulare a referinţelorŭ de posesiune grăniţărescĭ“ tinde a ne lipsi de moştenirea hĕrĕḑită dela strămoşii şi părinţii nostri pentru carea marĭ nĕcazurĭ au răbdatŭ şi multŭ sânge au vĕrsatŭ, şi a se da veneticilorŭ străinĭ din totă lumea ce s'au aşeḑatŭ printre noi şi carĭ astăḑĭ fără nicĭ o oposiţiă intră în céta neofiţilorŭ maghiarĭ şi, veḑĭ Dómne, îmulţescŭ rasa domnitóre.

Ca sĕ nu mi-se ḑică cumva, că neadevĕrurĭ grăescŭ, lasŭ sĕ urmeze aicĭ raportulŭ împuterniciţilorŭ nostri în afacerile grăniţĕrescĭ din carele evidentŭ se potŭ vedé mai susŭ amintitele intenţiunĭ ale ocârmuirei tiszaiste:

In urma conclusului şi a însărcinărei representanţilorŭ din cele 44 comune foste grăniţere dtto. 26 Augustŭ 1888 subscrişii ca plenipotenţiaţĭ ai acelorŭ comune, la înteţirile date din mai multe părţĭ, în specie din partea organelorŭ guvernului, amŭ încercatŭ a aduce la cale o împăciuire în procesulŭ pendente cu familia Br. Kemény, precum şi în procesele, ce suntŭ presente de pendente între numitele comune şi fondurĭ de o parte, şi între erariulŭ reg. mag. de altă parte pentru rectificarea titulei la cartea funduară pentru patronatŭ etc.

Decând s'au făcutŭ pendente procesele de susŭ, adeseorĭ a adusŭ necesitatea cu sine, de a observa în ele cea mai strictă tăcere despre decursulŭ lorŭ şi despre paşii, ce vorŭ sĕ se facă în ele şi acéstă tăcere au folosit'o unii chiar cu intenţiune, alţii din cine scie ce sfătoşire, spre a lăţi feliu de feliu de faime în poporŭ în causele acestea.

De o parte spre a delătura lăţirea atăror faime, de altă parte fiind-că se tractéză despre averea Domnielorŭ-vóstre: venimŭ a vĕ face cunoscutŭ (prin scrisórea de faţă pentru cruţarea speselorŭ, ce s'ar face convocându-vĕ érăşĭ la o adunare), resultatulŭ încercărilorŭ nóstre de împăciuire în următórele:

Dela datulŭ 26 Augustŭ a. c. amŭ călĕtoritŭ la Pesta în douĕ rêndurĭ şi în acestŭ intervalŭ ne-amŭ consultatŭ în afacerile de sub întrebare parte laolaltă, parte în specialŭ, atâtŭ cu cei cincĭ membri aleşĭ în adunarea grăniţăréscă din 22 Faurŭ 1885 (dintre carĭ unulŭ n'a voitŭ cu asta ocasiune a se consulta cu noi), câtŭ şi cu delegaţiunea alésă în adunarea fostilorŭ grăniţerĭ din anulŭ 1883 şi luândŭ în considerare părerile tuturora, ţinêndŭ apoi contŭ de conclusulŭ D-vóstre, dtto. 26 Augustŭ 1888, ca sĕ aplanămŭ tóte afacerile controverse pendente, amŭ făcutŭ încercarea de împăciuire.

Din partea In. Ministeriu r. m. de finanţă au intrevenitŭ ca membri în comisiune: Domnii Fejér Miklos, consiliarŭ ministerialŭ, Angyal, consiliarŭ de secţiune şi Dr. Csávási, consiliarŭ la direcţiunea r. m. fiscală, totodată referente în procesele susŭ amintite, au intervenitŭ şi D-lŭ comite supremŭ în sesiunĭ în calitate de comisarŭ regiu, şi deastădată, — respectŭ membrilorŭ comisiunei — amŭ fostŭ întêmpinaţĭ cu totă afabilitatea.

Obiectele, despre carĭ aveamŭ a ne împăciui au fostŭ următórele:

1. Rectificarea titulei la cărţile funduóre (ştergerea clausulei din protocólele funduare: „în posesiunea şi proprietatea foştilorŭ grăniţerĭ“, şi inferarea realităţilorŭ pre comunele actuale politice).

Aci cautǎ sĕ premitemŭ pentru desluşirea causei, că guvernulŭ — după cum ni-s'a descoperitŭ verbalŭ — în unŭ proiectŭ de lege, pe care voiesce al preŝenta legislaţiunei, şi prin care voiesce a regula referinţele de posesiune a grăniţerilorŭ din sustatulŭ alŭ II-lea regimentŭ confiniarŭ, recunósce quidem óre carĭ îndreptăţirĭ a foştilorŭ grăniţerĭ la munţĭ şi pădurĭ, déră purcede la acésta din unŭ principiu cu totulŭ falsŭ, sub sumândŭ, că pe valea Someşului comunele ca corporaţiunĭ au fostŭ domnii pămêntenĭ, ér locuitorii au fostŭ iobagii lorŭ, apoi, ca în cercurile Borgoului şi a Monorului, a fostŭ erariulŭ domnulŭ pămênteanŭ, ér locuitorii iobagii lui, va sĕ ḑică, ignoréză cu totulŭ diploma regelui Mathias din anulŭ 1475 şi diploma împĕrătesei Maria Teresia din anulŭ 1766 prin carĭ suntŭ recunoscuţĭ toţĭ locuitorii foştĭ grăniţerĭ din sustatulŭ alŭ II-lea regimentŭ rom. de graniţă de liberĭ, purceḑêndŭ déră în numitulŭ proiectŭ de lege din acelŭ principiu falsŭ, că în aceste comune esistă referinţe ca între foştii iobagĭ şi domnii pămêntenĭ, după determinaţiunile legilorŭ urbarialĭ, se intenţionéză a se regula acéstă referenţă prin segregarea unei părţĭ a pădurilorŭ şi păşunilorŭ comunale pentru familiile fostŭ grăniţere, şi prin înfierarea acestora în cartea funduară ca părţĭ ideale numai pe numele numitelorŭ familii, éră celelalte pădurĭ şi păşiunĭ sĕ rĕmână curatŭ a comunelorŭ politice, la carĭ sĕ aibă nu numai foştii grăniţerĭ, ci şi toţĭ ceilalţĭ locuitorĭ din comune, câţĭ s'au aşeḑatŭ în fosta graniţă şi câţĭ se vorŭ

mai așeḍa de aci înainte, fiă ei veniţĭ din Rusia, Galiţia séu orĭ şi de unde.

Spre acestŭ scopŭ s'au intentatŭ procesele pentru rectificarea titulei la cartea funduară.

La prima vedere s'ar părê proiectulŭ susŭ amintitŭ favoritorŭ pentru familiele foste grăniţere, căcĭ o parte din pădurĭ şi păşiunĭ ar deveni proprietate funduară a familielorŭ particulare grăniţere cu care ar putê dispune după placŭ, de altă parte totŭ familiele grăniţere ar rĕmânê îndreptăţite — cu cailalţĭ locuitorĭ negrăniţerĭ laolaltă — de a trage folósele şi din celelalte realităţĭ; déră lucru stă cu totulŭ altmintrelea, căcĭ:

a) Noi amŭ ţinutŭ până acuma şi ţinemŭ şi de presinte, că tóte acestea pădurĭ şi păşunĭ suntŭ proprietatea esclusivă a fostilorŭ grăniţerĭ, prin urmare este esclusă orĭ-şi-ce segregare, ér familiile negrăniţere n'au nicĭ unŭ dreptŭ la ele, decĭ déră nu esistă nicĭ e titulă, pe basa căreia — fiă şi prin vr'unŭ proiectŭ de lege — sĕ devină acestea familii ca din seninŭ comproprietare la numitele realităţĭ.

b) Pe basa numitului proiectŭ de lege ar trebuì după determinaţiunile legilorŭ urbariale sĕ se facă prin Tribunale pe cale procesuală, care procese ar dura 5—6 anĭ, şi ar costa multe ḑecì de mii de florinĭ, fiindŭ aci a se plătcomisiunea judecătorêscă, inginerĭ, pricepĕtorĭ de lucru, advocaţĭ etc. şi tóte speĭsele acestea arŭ cădê numai pe spatele familielorŭ foste grăniţere, în a cărorŭ favorŭ s'arŭ face segregarea.

c) Abstragêndŭ dela acestea. făcêndu-se segregarea şi punêndu-se o parte din realităţile numite în cartea funduară pe familiele grăniţărescĭ, acelea părţĭ ideale ar fi espuse vênḑării, esecuţiunii şi în genere înstrăinărĭ şi aşa în 15—20 anĭ tóte relitatile segregate ar ajunge în mâna alorŭ vre-o câţĭ-va precupeţĭ, carĭ cu puţinĭ banĭ, vinarsŭ, tăbacŭ etc. ar sci în timpŭ şi pe rêndŭ a'şĭ acuira una câte una din părţile segregate, şi familiile foste grăniţere pe pămêntulŭ lorŭ ar devenì proletare şi servitorii străinilorŭ veniţĭ pe aci din alte ţĕrĭ.

Aceste motive ne-au îndemnatŭ de a ne opune unei atarĭ disposiţiunĭ; şi fiind-că aci era vorba, că guvernulŭ caută sĕ reguleze în órecare modŭ posesiunile grăniţărescĭ: amŭ păşitŭ noi şi amŭ recomandatŭ unŭ altŭ proiectŭ, pe basa unui principiu mai dreptŭ, mai salutarŭ şi mai eficace de îndeplinitŭ, şi anume:

Din partea comisiunei esmise de guvernŭ ni-s'au indigitatŭ, ca referinţele de susŭ caută sĕ fiă odată regulate, că în una şi aceeaşĭ comună nu potŭ sĕ esiste bunurĭ, carĭ sĕ fiă înferate în cartea funduară şi pe comuna politică şi pe foştii grăniţerĭ, pe când de altă parte sĕ esiste în comună individĭ şi familii, carĭ sĕ fiă după legea comunală membri ai comunei politice, déră sĕ nu aibă dreptŭ la munţii, pădurile şi păşunile comunei; decĭ amŭ făcutŭ propunerea, ca locuitorii din celea 44 comune din sustatulŭ confinŭ militarŭ, şi anume: familiile de origine grăniţere rĕmân şi mai departe ca lovuitorĭ primordialĭ proprietarii munţilorŭ, pădurilorŭ şi păşunilorŭ comunalĭ, ér familiile, carĭ n'au fostŭ grăniţere, sĕ se rescumpere pe sine cu óre-careva taxe solvinde odată pentru totdéuna în favórea comunei, şi prin acésta rĕscumperare sĕ intre şi ele în drepturile grănicerilorŭ din aceea comună va sĕ ḑică: sĕ se îngremieze în drepturile lorŭ; din taxele solvite pentru acéstă ingremiare sĕ se facă unŭ fondŭ neatacaverŭ, a cărui interese sĕ se folosêscă pentru administrarea comunei, ér familiile, carĭ n'ar voì a solvì aceste taxe, sĕ fiă admise la păşunile şi pădurile comunale, respective la venitele acelora numai pe lângă solvirea de taxe anuale, ce din timpŭ în timpŭ se vorŭ determina prin representanţiile comunale. —

Taxele de recumpărare s'au fostŭ propusŭ diferite şi anume: pentru familiile aşeḑate înainte de desfacerea graniţei pe teritorulŭ numitelorŭ comune între carĭ şi băieşii din Rodna: 50 fl. v. a. solvindĭ în 10 anĭ; pentru cei veniţĭ după desfacerea graniţei până la anulŭ 1861 şi anume, în comunele cu proprietăţĭ mai micĭ 100 fl., în cele cu proprietăţĭ mai marĭ 150 fl.; pentru cei veniţĭ dela anulŭ 1861 până la anulŭ 1872, şi anume în comunele cu proprietăţĭ şi venite mai micĭ 200 fl., în cele cu proprieţĭ şi venite mai marĭ 300 fl., ér în cele cu proprietăţĭ şi venite mai marĭ 500 fl. solvinḑĭ totŭ în timpŭ de 10 anĭ, — ér pentru cei ce se vorŭ aşeḑa în comunele grăniţere de aci în colo ar fi fostŭ de a se statorì taxa prin unŭ statutŭ creândŭ în tenórea legei comunale, care taxă însĕ nu póte fi mai mică, în comune cu venite mai puţine de 300 fl. şi în cele cu venite mai marĭ, de 500 v. a.

Acéstă propunere a nóstră în sperare, că se va face împăciuire şi în celelalte afacerĭ pendente, s'au fostŭ primitŭ în comisiune cu modificărĭ mai neînsemnate. (Va urma.)

Intêmplărĭ diferite.

Atentatŭ cu dinamită contra unui vice-spanŭ. Cetimŭ în numĕrulŭ mai nou alŭ lui „Kolozsvár": Individĭ necunoscuţĭ au sĕvîrşitŭ în séra de Silvestru unŭ atentatŭ cu dinamită contra lui Szikszay Lajos, vicc-spanŭ alŭ comitatului Sĕlagiu. Séra pe la 8 óre s'a auḑitŭ în casa vice-spanului, în partea de către pimniţă, o bubuitură complită, în urma căreia s'au stricatŭ uşile şi ferestrile, păretele pimniţei s'a sdrenţuitŭ tare, şi întregŭ edificiulŭ s'a sguduitŭ, ba şi casele din vecinĭ s'au cutremuratŭ. Pagubă mai însĕmnată nu s'a întêmplatŭ şi nicĭ vice-spanului nu 'i s'a întêmplatŭ nimicŭ, dér în urma spaimei ce a suferitŭ, a căpĕtatŭ bătaiă de inimă, fiindŭ bolnavŭ încă şi acum. In urma cercetărei s'a constatatŭ, că casulŭ a provenitŭ din unŭ atentatŭ. Atentatorulŭ a slobodĭtŭ prin crepătura pimniţei o umplătură de dinamită; dinamita era pusă într'o buteliă de sticlă, alŭ căreia astupuşŭ era strînsŭ legatŭ cu sfóră. La gâtulŭ sticlei atentatorulŭ legà capĕtulŭ unei sforĭ, cu ajutorulŭ căreia o slobodĭ în pimniţă, ér celalaltŭ capĕtŭ alŭ sforei ilŭ legà la feréstra pimniţei. Sfóra însĕ a fostŭ prea scurtă, aşa, că sticla n'a ajunsŭ până la fundulŭ pimniţei, ci a atêrnatŭ numai în aerŭ. Acestei împrejurărĭ, precum şi cantităţii prea micĭ de dinamită este a se datorì că n'a fostŭ sfărmată întrégă casa. Gâtulŭ şi dopulŭ sticlei au rĕmase întregĭ. — Că cine o fi fostŭ atentatorulŭ, asta încă nu o scie fóia ungurêscă; situaţiunea susŭ ḑisului vice-spanŭ însĕ trebue că e fórte critică, după ce mai cn sémă şi astătómnă 'i s'a aprinsŭ fênulŭ din partea unorŭ duşmanĭ ai lui, carĭ asemenea au rĕmasŭ necunoscuţĭ. „Kolozsvár" crede, că în casulŭ de faţă e vorba numai des pre o rĕsbunare personală şi că alţĭ complicĭ la acestŭ atentatŭ n'au fostŭ.

Bătaiă în Cluşiu. Intr'una din serile acestea s'a întêmplatŭ în Cluşiu o bătaiă, care era câtŭ p'aci sĕ aibă unŭ resultatŭ fórte tragicŭ. Étă cum istorisesce „Kolozsvar" acestŭ casŭ: Patru inspectorĭ ai arendatorilorŭ regaliilorŭ de vinarsŭ, însoţiţĭ de unŭ poliţistŭ, umblau ca sĕ prindă unŭ individŭ bănuitŭ ca contrabandistŭ de vinarsŭ. Bănuitulŭ nu peste multŭ timpŭ se ivì şi se ḑice că la elŭ s'ar fi aflatŭ în adevĕrŭ vinarsŭ de contrabandă. Inspectorii voiră sĕ confisce vinarsulŭ şi pe contrabandistŭ sĕ-lŭ escorteze. Contrabandistulŭ însĕ, cu numele Grigore Bodea, luà securea şi sărì asupra inspectorilorŭ, carĭ însĕ, ajutaţĭ fiindŭ de poliţistulŭ, trântiră pe Bodea la pămêntŭ şi-i luară din mână sĕcurea, cu care voia sĕ crepe capulŭ vre-unuia dintre inspectorĭ, apoi luară pe Bodea sĕ-lŭ ducă din marginea oraşului, unde s'a întêmplatŭ conflictulŭ, în oraşŭ. La unŭ locŭ Grigore Bodea începù sĕ strige după ajutorŭ şi la strigătele lui îi veniră într'ajutorŭ numĕroşĭ locuitorĭ românĭ (din strada „Felsöszénutza), carĭ cu bâte şi cu furcĭ de fierŭ săriră asupra inspectorilorŭ şi a poliţistului, pe carĭ începură a'i îmblăti din grosŭ. Intr'acestea unulŭ dintre inspectorĭ slobodĭ în vêntŭ câteva descărcăturĭ de revolverŭ cu scopulŭ ca sĕ înspăimênte pe atacatorĭ, dér la auḑulŭ descărcăturei de revolverŭ, atacatorii se iritară şi mai multŭ şi loviturile începură sĕ cadă povoiu asupra capului inspectorilorŭ de vinarsŭ. In fine, ḑice „K.-r." inspectorii vĕḑură, că deşi suntŭ provĕḑuţĭ cu arme, mai bine le va fi, décă vorŭ lua o la sănĕtósa. O tuliră câtŭ îi ţinură piciórele şi cu asta, bătaia s'a terminatŭ. Afacerea s'a predatŭ tribunalului.

Din camerele române.

In cameră: D-lŭ *C. Răceanu* depune o pretiţiune a mai multorŭ cetăţenĭ din oraşulŭ Târgoviştea, prin care cerŭ reconstituirea catedralei din acelŭ oraşŭ.

D-lŭ *C. Dobrescu* (Argeşŭ) rógă pe guvernŭ ca sĕ trimită o circulară prin care sĕ arate că tablourile statistice pentru împărţire de pămêntŭ făcute astă primăvéră din ordinulŭ ministerului suntŭ numai nisce lucrărĭ pregătitóre. Trebue sĕ se linişteseă ţĕranii, carĭ n'au fostŭ trecuţĭ din diferite cause pe acele tablourĭ, ca sĕ li se dea pămêntŭ. Intre altele d-sa ḑice că democraţii radicalĭ şi socialiştii esploatéză causa ţĕrănêscă numai în scopurĭ electorale. Cere esplicaţii în privinţa acelora, carĭ facŭ ţĕranilorŭ cererĭ de pămêntŭ.

D-lŭ mimistru *P. P. Carpŭ* rógă pe d. Dobrescu ca sĕ-i denunţe pe aceia carĭ au făcutŭ astfelŭ de abusurĭ, ca sĕ-i pótă da în judecată. La sfârşitŭ, d. Carpŭ ḑice că guvernulŭ nu póte sĕ oprêscă pe ţĕranĭ a crede în făgăduelile ce li se facŭ de mai mulţĭ şarlatanĭ, carĭ se prefacŭ în apostolĭ.

D-lŭ Cogălniceanu impută d-lui Dobrescu, că rĕu face d-sa că ponegresce pe aceia, carĭ se intereséză de chestia ţĕrănêscă. Nu trebue sĕ compromitemŭ şi sĕ vindemŭ acéstă chestie pentru interese personale.

Se votéză douĕ cererĭ de pămêntŭ.

Se votéză apoi indigenatele d-nilorŭ A. Oraveţ, Al Dogarescu, Octavianŭ Arbisanu, Gh. Ghimbăşianu, C. N. Negruţĭ, Ralian Samitca din Craiova. Indigenatulŭ d-lui Ionŭ Ionescu a fostŭ respinsŭ.

Se notéză prelungirea termenului convenţiei cu Francia încă pe 6 lunĭ.

D-lŭ *G. Tocilescu* interpeléză guvernulŭ, décă are de gândŭ sĕ prevéḑă în bugetulŭ anului viitorŭ alŭ ministerului instrucţiunei publice construirea universităţii în Iaşĭ. — S'a comunicatŭ ministrului respectivŭ.

Se cere apoi creditulŭ de 200,000 pentru a venì în ajutorulŭ comitetului naţionalŭ pentru participarea României la esposiţiunea universală din Parisŭ din 1889.

D-lŭ *N. Blaremberg* dă cetirea raportului delegaţilorŭ secţiunilorŭ în acéstă privinţă. (Aplause).

D-lŭ *Ionŭ Lahovary*, rógă pe d-nii deputaţĭ ca sĕ voteze aceştŭ creditŭ. E în interesulŭ nostru materialŭ chiar, ca sĕ participămŭ la esposiţie. Europa sĕ vadă progresulŭ nostru în timpŭ de 15 anĭ. (Aplause).

Creditulŭ puindu-se la votŭ, se votéză fără altă discuţiă.

D-lŭ *P. P. Carpŭ*, ministru de esterne, depune la biuroulŭ Camerei unŭ proiect pentru reducerea de 15 la sută din taxele tarifului autonomŭ. D-sa mai rógă Camera sĕ voteze unŭ creditŭ de 60.000, pentru a se plăti mai multorŭ persóne, la care Statulŭ a perceputŭ taxe ilegale. — Se votéză şi se adoptă.

Se votéză apoi unŭ creditŭ pentru acoperirea cheltuelilorŭ ce se facŭ cu câţĭ-va bursierĭ dela şcóla de agricultură dela Ferăstrĕu.

In *senatŭ*: Discuţiunea asupra proiectului de lege privitorŭ la retragerea celorŭ 26 milióne în bilete ipotecare din circulaţiă.

D-lŭ *Aurelianŭ* combate acestŭ proiectŭ ca importunŭ. D-sa caută a dovedi că retragerea acestorŭ bilete nu numai că nu va scădê agiulŭ, dér va împovora şi bugetulŭ cu o anuitate mai multŭ. D-nu Aurelianŭ conchide cerândŭ a se respinge acestŭ proiectŭ.

D lŭ *Menelas Ghermani*, ministru de finance, susţine proiectulŭ ca folositorŭ comerciului şi cestiunei economice a ţĕrei. D-sa ḑice, că prin retragerea acelorŭ 26 de milióne, agiulŭ va scădê şi decĭ va fi unŭ câştigŭ pentru ţéră, trecêndu-se în bugetŭ o anuitate numai de 1 şi jum. milionŭ. Termină spunêndŭ că guvernulŭ va aduce unŭ proiectŭ de lege, care votându-se, va face sĕ dispară agiulŭ cu desĕvêrşire.

Legea s'a votatŭ

Literatură.

Revista pedagogică **„Lumina pentru toţĭ"** apare în Bucurescĭ de douĕ orĭ pe lună, directorŭ *Eniu Bălteanu* (calea moşilorŭ no. 138.) Abonamentulŭ pe anŭ 12 lei. Cuprinsulŭ n-rului 11 şi 12, anulŭ IV, 1—a Noemvre 1888: Inlesnirĭ pentru plata abonamentului. Direcţia; Sciinţa la îndemâna tuturorŭ séu viéţa omului şi a animalelorŭ, E. B.; Transformismulŭ, D Ionescu; Anecdote populare, Th. D. Speranţia; Cestiunĭ Pedagogice, I. R.; Dora D'Istria; Conferinţiele învĕţătorilorŭ din Suceava, Falticianu; Şciinţa pentru toţĭ, după R. L. Studii asupra literaturei populare, Dobre Stefanescu; Limba română, Studiu criticŭ de prof. François E. A. Buisson; Ţĕranca Română cea bună, după Gazeta Sătenului; O carte pentru scólele primare de oraşe şi de sate, de I. R., institutorŭ de oraşŭ.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS."

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta)

Viena, 10 Ianuarie. Aḑĭ se ţinŭ marĭ desbaterĭ militare, la care iau parte toţĭ comandanţii de corpurĭ.

Berlinŭ, 10 Ianuarie. Precum spune „Post", e apropiată logodna princesei Alice de Hessen cu succesorulŭ tronului rusescŭ.

DIVERSE.

Birtaşŭ păcălitŭ. Intr'o restauraţiă din Azuga îşĭ petreceau mai deunăḑĭ mai mulţĭ tinerĭ la unŭ paharŭ de vinŭ. Unŭ mucalitŭ, care se afla de faţă, se adresà către birtaşŭ cu cuvintele: „Én ascultă, avemŭ unŭ rĕmăşagŭ pe 10 ceaiurĭ şi décă vréi sĕ ne stai într'ajutorŭ, ado ceaiurile până se va deslega rĕmăşagulŭ. Cărcĭumarulŭ voiosŭ că face unŭ alişverişŭ bunŭ, merse şi în scurtă vreme aduse pe masă 10 ceaiurĭ. Tinerii îşĭ petrecură până târḑiu, plătiră totŭ ce consumaseră şi voiră sĕ plece. — „D'apoi ceaiurile ?" întrebà birtaşulŭ — „Aştéptă sĕ se deslege rĕmăşagulŭ" ḑise mucalitulŭ. Birtaşulŭ făcù o faţă acră şi întrebà, ce felŭ derĕmăşagŭ s'a făcutŭ. — „Apoi uite", graì mucalitulŭ, „unulŭ dintre noi a ḑisŭ, că când se va dĕrîma coşulŭ (urloiulŭ) fabricei, are sĕ cadă spre gară, ér eu am susţinutŭ că urloiulŭ va cădê spre curte". Birtaşulŭ se vĕḑù păcălitŭ, ér tinerii plecară rîḑêndŭ.

Unŭ óspe pĕcălitŭ. Cu altă ocasiune, pe când se aflau totŭ la birtaşulŭ pĕcălitŭ, venì între tinerii, carĭ se aflau la unŭ paharŭ de vinŭ, unŭ băiatŭ dela Câmpina. Avea sĕ cumpere ceva dela fabrica de postavŭ din Azuga. — „Sĕ facemŭ telegrafŭ", grăì mucalitulŭ din Azuga. — „Sĕ facemŭ", strigară cu toţii. Ce era telegrafulŭ? Cum stau toţĭ în jurulŭ mesei, mucalitulŭ spunea o vorbă la urechia vecinului sĕu, ér acesta dedea vorba mai departe, până ce ajunge éră̆şĭ acolo de unde a pornitŭ. De astădată, fiind-că şi unŭ óspe streinŭ, s'a aşeḑatŭ la masă şi birtaşulŭ. Se înţelege, mucalitulŭ a îngrijitŭ ca la drépta óspelui sĕ se aşeḑe birtaşulŭ. Astfelŭ fiindŭ cu toţii la masă şi deórece bĕuseră binişorŭ băeţii, mucalitulŭ începù „telegrafulŭ". Mucalitulŭ ḑise către vecinulŭ sĕu: „Patru litri de vinŭ". Vorba merse din gură în gură în jurulŭ mesei, ajunse la óspele din Câmpina, ér acesta o spuse vecinului sĕu dela drépta. Şi fiind-că vecinulŭ sĕu era birtaşulŭ, acesta se ridică frumuşelŭ şi aduse pe masă patru litri de vinŭ. La plată rĕmase uimitŭ óspele streinŭ când i-a pusŭ în socotélă şi patru litri de vinŭ. Cei dela masă rîseră şi lăsară pe óspele sĕ se înţelégă cu birtaşulŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 9 Ianuarie st. n. 1889

Renta de aurŭ 4%	101.90
Renta de hârtiă 5%	93.60
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	144.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune)	98.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	116.—
Bonurĭ rurale ungare	104.—
Bonurĭ cu clasa de sortare	104.—
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ	104.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104.—
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Losurĭ din 1860	141.30
Acţiunile băncei austro-ungare	883.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	313.—
Acţiunile băncei de creditŭ austr.	310.75
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.69
Napoleon-d'orĭ	9.55½
Mărcĭ 100 imp. germane	59.27½
Londra 10 Livres sterlinge	121.—

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr Aurel Mureşianu.

ABONAMENTE

la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ . . . . 3 fl. —
„ șése lunĭ . . . . 6 fl. —
„ unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România și străinătate:

pe trei lunĭ . . . . 10 francĭ
„ șése lunĭ . . . . 20 „
„ unŭ anŭ . . . . 40 „

Abonamente la numerele cu data de Dumінecă.

Pentru Austro-Ungaria:

pe anŭ . . . . 2 fl.
pe șése lunĭ . . . . 1 fl.
pe trei lunĭ . . . . 50 cr.

Pentru România și străinătate:

pe anŭ . . . . 8 francĭ
pe șése lunĭ . . . . 4 „
pe trei lunĭ . . . . 2 „

Abonamentele se facŭ mai ușorŭ și mai repede prin **mandate poștale.**

Domnii, carĭ se vorŭ abona din nou, sĕ binevoiéscă a scrie adresa lămuritŭ și a arăta și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ* la Brașovŭ: 10 óre înainte de amédĭ
b) „ *Zizinŭ* la Brașovŭ: 9 óre a. m.
c) Din *Sĕcuime* la Brașovŭ: 6 óre séra.
d) „ *Făgărașŭ* la Brașovŭ: 2 óre diminéța.
e) „ *Săcele* la Brașovŭ: 6 óre 30 minute séra.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugăm pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonațĭ, că mai avemŭ din anii trecuțĭ numerĭ pentru complectarea colecțiunilorŭ „Gazetei“, precum și câteva întregĭ colecțiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1888.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ accelera tŭ	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.10	8.—		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.18
Szolnok	11.06	4.05	7.38	9.38
P. Ladány	2.02	5.47	5.39	12.02
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	1.51
		7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rév		8.10	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.04	1.57	4.49
Huiedin		9.34	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriș			4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕșel			4.58	6.38
Clușiu		10.34	5.26	6.56
	11.15			7.15
Apahida	11.34			7.41
Ghiriș	12.45			9.18
Cucerdea	1.30			10.—
Uióra	1.37			10.09
Vințulŭ de susŭ	1.45			10.19
Aiud	2.07			10.48
Teiușŭ	2.26			11.55
Crăciunelŭ	3.11			12.34
Blașiu	3.24			12.52
Micăsasa	3.54			1.34
Copșa mică	4.09			2.19
Mediașŭ	4.21			2.46
Elisabetopole	5.11			3.31
Sighișora	5.45			3.59
Hașfalĕu	6.12			4.32
Homorodŭ	7.32			6.53
Agostonfalva	8.17			7.21
Apatia	8.37			8.23
Feldióra	9.06			9.02
Brașovŭ	9.45			9.52
	1.55			
Timișŭ	2.53			
Predealŭ	3.28			
Bucurescĭ	9.35			

Predealŭ—Budapesta

	Tren de persóne	Trenŭ accelera tŭ	Trenŭ mixt	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ			7.30	
Predealŭ			1.14	
Timișŭ			1.45	
Brașovŭ	—.—		2.32	
	4.10		7.10	
Feldióra	4.56		7.31	
Apața	5.37		8.14	
Ágostonfalva	6.07		8.36	
Homorodŭ	6.55		9.12	
Hașfalĕu	8.36		10.24	
Sighișóra	9.13		10.46	
Elisabetopole	9.56		11.19	
Mediașŭ	10.37		11.47	
Copșa mică	10.59		12.02	
	11.16		12.09	
Micăsasa	11.37		12.25	
Blașiu	12.16		12.53	
Crăciunelŭ	12.33		1.05	
Teiușŭ	1.51		1.47	
Aiudŭ	2.18		2.08	
Vințulŭ de susŭ	2.48		2.30	
Uióra	2.56		2.37	
Cucerdea	3.14		2.53	
Ghirișŭ	4.01		3.26	
Apahida	5.28		4.40	
Clușiu	5.56		5.—	
	6.37	5.32		8.—
Nădășelŭ	6.58			8.36
Gîhrbău	7.14			9.02
Aghireșŭ	7.29	6.11		9.32
Stana	7.56			10.11
B. Huiedin	8.18	6.43		10.51
Ciucia	8.58	7.12		12.16
Bucia	9.15			12.50
Bratca	9.34			1.19
Rév	9.53	7.51		2.—
Mezö-Telegd	10.25	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04	8.42		4.03
	11.19	8.47	10.50	4.47
P. Ladány	1.15	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.29	11.51	3.29	3.15
Budapesta	6.33	1.55	7.45	10.—
Viena	2.50	7.15	6.05	

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuș

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.10	2.—
Budapesta		8.20	9.05
Szolnok		11.20	12.41
Aradŭ		4.10	5.45
	2.17	4.30	6.—
Glogovațŭ	2.37	4.43	6.13
Gyorok	3.19	5.07	6.38
Paulișŭ	3.43	5.19	6.51
Radna-Lipova	4.05	5.41	7.10
Conop		6.09	7.37
Bĕrzava		6.28	7.55
Soborșinŭ		7.25	8.42
Zamŭ		8.01	9.12
Gurasad.		8.34	9.41
Ilia		8.55	9.58
Branicica		9.19	10.17
Deva	1:47	9.51	10.42
Simeria (Piski)	2.08	10.35	11.07
Orăștia		11.09	11.37
Șibotŭ		11.39	12.—
Vințulŭ de josŭ		12.12	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.29	12.46
Teiușŭ	9.54	1.16	1.26

Teiuș-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiușŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	12.09	3.44	2.32
Vințulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Șibotŭ	1.01	4.43	
Orăștia	1.32	5.13	11.—
Simeria (Piski)	2.32	6.15	11.21
Deva	2.52	6.35	
Branicĭca	3.23	7.02	
Ilia	3.55	7.28	
Gurasada	4.08	7.40	
Zamŭ	4.44	8.11	
Soborșinŭ	5.30	8.46	
Bĕrzava	6.27	9.33	
Conopŭ	6.47	9.53	
Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50
Paulișu	7.43	10.42	6.13
Gyorok	7.59	10.58	6.38
Glogovaț	8.28	11.35	7.19
Aradŭ	8.42	11.39	7.38
	9.17	12.31	6.20
Szolnok	2.32	5.12	
Budapesta	6.—	8.20	
Viena	3.—	6.05	

Simeria (Piski)-Petroșenĭ

Simeria	6.47	2.42
Streiu	7.40	3.25
Hațegŭ	8.51	4.16
Pui	10.02	5.11
Crivadia	11.02	5.58
Banița	11.50	6.40
Petroșenĭ	12.30	7.12

Petroșenĭ-Simeria (Piski)

Petroșenĭ	9.36	4.26
Banița	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Hațegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timișóra

Aradŭ	6.05	5.48
Aradulŭ nou	6.33	6.19
Németh-Ságh	6.58	6.44
Vinga	7.29	7.16
Orczifalva	7.55	7.47
Merczifalva	8.14	8.08
Timișóra	9.12	9.02

Timișóra—Aradŭ

Timișóra	6.25	5.—
Merczifalva	7.19	6.02
Orczifalva	7.46	6.32
Vinga	8.15	7.02
Németh-Ságh	8.36	7.23
Aradulŭ nou	9.11	8.01
Aradŭ	9.27	8.17

Ghirișŭ—Turda

Ghirișŭ	9.26	4.19
Turda	9.47	4.40

Turda—Ghirișŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirișŭ	8.50	3.40

Sighișóra—Odorheiu

Sighișóra	6.05
Odorheiu	9.45

Odorheiu—Sighișóra

Odorheiu	5.38
Sighișóră	9.16

Copșa-mică—Sibiiu

Copșa-mică		2.29	4.35
Șeica mare		3.02	5.05
Lómneșŭ		3.46	5.46
Ocna		4.18	6.17
Sibiiu		4.42	6.40

Sibiiu-Copșa-mică

Sibiiu		8.50	10.—
Ocna		9.17	10.24
Lómneșŭ		9.45	10.50
Șeica mare		10.20	11.20
Copșa-mică		10.49	11.45

Cucerdea-Oșorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheța	3.35	10.50	3.58
Ludoșŭ	3.56	11.11	4.20
M.-Bogata	4.06	11.20	4.30
Iernutŭ	4.43	11.57	5.11
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.28
Mirașteu	5.21	12.36	5.53
Oșorheiu	5.40	12.55	6.13
	6.—	4.58	
Reghinul-săs.	7.56	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oșorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.35	8.—
Oșorheiu		10.20	9.49
	6.56	12.15	10.20
Mirașteu	7.16	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.40	12.58	11.02
Iernutŭ	8.03	1.19	11.23
M. Bogata	8.37	1.49	11.53
Ludoșŭ	8.51	2.02	12.06
Cheța	9.08	2.18	12.22
Cucerdea	9.40	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Murĕșŭ-Ludoșŭ-Bistrița

Murĕșŭ-Ludoșŭ	4.40
Țagŭ-Budatelecŭ	8.02
Bistrița	——

Bistrița-Murĕșŭ-Ludoșŭ

Bistrița	——
Țagŭ-Budatelecŭ	9.41
Murĕșŭ-Ludoșŭ	1.11

Notă: Numerii încuadrațĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ.